

Leids Universitair
Medisch Centrum

Mijn lichaam doneren

Antwoord op de meest gestelde
vragen over terbeschikkingstelling

INFORMATIE VOOR DONOREN
www.lumc.nl

Sinds 2018 is er op de historische begraafplaats Groenesteeg te Leiden een Dankmonument geplaatst. Een plek die de donoren eert en waar nabestaanden afscheid kunnen nemen. Het adres en actuele openingstijden van de begraafplaats kunt u vinden op: www.begraafplaatsgroenesteeg.nl

Mijn lichaam doneren

Het is goed om tijdig na te denken over de wensen na de dood en deze te bespreken met de nabestaanden. Na uw overlijden wilt u waarschijnlijk worden begraven of gecremeerd. Er is echter ook een derde mogelijkheid waarbij u uw lichaam ter beschikking stelt aan medisch onderwijs en wetenschap. Door uw lichaam te schenken, helpt u aanstaande artsen, specialisten en paramedici zich te bekwamen in hun vakgebied.

In de opleiding tot arts is het verkrijgen van anatomische kennis van het menselijke lichaam een noodzaak. Om patiënten adequaat te kunnen behandelen en te opereren is het vanzelfsprekend een vereiste dat artsen het menselijk lichaam door en door begrijpen. Door wetenschappelijk onderzoek komen ook allerlei nieuwe behandelingen beschikbaar.

Voor praktiserende artsen en specialisten worden daarom regelmatig bijscholingscursussen gegeven waarbij het oefenen op lichamen uiterst belangrijk is om die nieuwe technieken goed onder de knie te krijgen. Tevens ontwikkelen wij nieuw onderwijs waarin anatomisch of chirurgisch moeilijke onderwerpen met foto's en filmpjes uitgelegd worden. Degenen die hun lichaam doneren, dragen aan al deze vormen van onderwijs bij en wij zijn hen daarvoor zeer dankbaar.

In deze brochure vindt u antwoord op veelgestelde vragen die kunnen rijzen als overwogen wordt een lichaam ter beschikking te stellen aan het LUMC. Ook vindt u in het kort de procedure die u dient te volgen om dit goed te regelen. Mocht u na lezing nog meer willen weten, dan kunt u ons natuurlijk bellen of mailen. Ook op de landelijke website

www.lichaamsdonatie.info vindt u informatie over dit onderwerp.

Veelgestelde vragen over lichaamsdonatie

Wat moet ik doen om mijn lichaam ter beschikking van de medische wetenschap te stellen?

In overeenstemming met artikel 1 van de Wet op de Lijkbezorging kunt u tijdens uw leven de wens uiten uw lichaam te doneren, door middel van een eigenhandig geschreven verklaring of bij testamentaire beschikking. Hierin verklaart u dat uw stoffelijk overschot niet wordt begraven of gecremeerd, maar voor ontleding ter beschikking wordt gesteld. De voorbeeldtekst van de wilsbeschikking vindt u op het toegevoegde formulier Wilsbeschikking.

Kan ik terugkomen op mijn besluit?

De wilsbeschikking is vrijwillig en kan uiteraard op ieder moment worden herroepen. Wel moet dit altijd *schriftelijk* aan de afdeling Anatomie & Embryologie van het LUMC worden gemeld.

Kan ik altijd lichaamsdonor worden?

De afdeling Anatomie & Embryologie van het LUMC schrijft momenteel alleen personen in

die bij aanmelding woonachtig zijn in het postcodegebied 2000 t/m 2899. Daarnaast kunnen er tijdelijk andere beperkingen zijn. Voor actuele informatie kunt u de website www.lichaamsdonatie.info raadplegen of bellen met 071-526 93 03.

Wordt mijn lichaam altijd geaccepteerd?

Na overlijden kunnen er redenen zijn om niet tot acceptatie van het lichaam over te gaan. Zulke omstandigheden doen zich voor:

In geval van overlijden buiten Nederland

Met de afwikkeling van de procedures om toestemming te krijgen van de bevoegde autoriteiten voor het internationale transport is zo veel tijd gemoeid dat het lichaam bij aankomst voor ontleding niet meer geschikt is.

In geval van ongeschiktheid van het lichaam voor conservering

Daartoe worden gerekend: ernstige verminking of, beschadiging ten gevolge van een dodelijk ongeval of een zeer recent uitgevoerde operatie.

In geval van zwaarlijvigheid

Ook zwaarlijvigheid (obesitas) is een reden om een lichaam niet te accepteren. De anatomie van de inwendige organen is in geval van een BMI (Body Mass Index) hoger dan 30 kg/m² niet goed meer te bestuderen.

In geval van bepaalde besmettelijke infectieziekten

Het betreft infectieziekten waaronder HIV, Hepatitis A en B, Creutzfeldt-Jacob. Het ontleden van een dergelijk lichaam levert gevaar op voor de gezondheid van medewerkers en studenten.

In geval van te late melding

Indien aanmelding van het lichaam meer dan 24 uur na overlijden is.

Indien het aantal gedoneerde lichamen groter is dan voor het onderwijs op dat moment nodig is

Om potentiële donoren niet te willen teleurstellen probeert het LUMC zo goed mogelijk in te schatten hoeveel lichamen nodig zijn voor het onderwijs. We proberen dan ook de grootte van het donorenbestand nauwkeurig in te schatten. In het uiterste geval van een tijdelijk te groot aanbod van lichamen houdt de afdeling het recht om een lichaam op deze grond niet te accepteren.

Onvoorziene omstandigheden

De informatie in deze folder over lichaamsacceptatie geeft de huidige stand van zaken weer. Het is echter aan het LUMC, afdeling Anatomie & Embryologie om bij niet-voorziene omstandigheden, niet tot acceptatie van het stoffelijk overschot over te gaan. Voor actuele informatie kunt u de website www.lichaamsdonatie.info raadplegen.

Kan ik mijn lichaam ter beschikking stellen als ik al orgaandonor ben?

Een lichaam mag niet geopend zijn ten behoeve van een sectie om de doodsoorzaak te kunnen vaststellen of ten behoeve van transplantatiedoelinden. Met uitzondering van transplantatie van het hoornvlies is conservering van het lichaam dan niet meer mogelijk. In het geval dat u zowel orgaandonor als lichaamsdonor bent, heeft orgaandonatie altijd voorrang wanneer uw organen in aanmerking komen voor orgaandonatie.

Zijn er kosten verbonden aan het doneren van mijn lichaam aan de wetenschap?

Nee, aan de donatie zelf zijn geen kosten verbonden. Het LUMC betaalt de kosten van vervoer van het lichaam (plek van overlijden in Nederland naar het LUMC) en de kosten van de crematie na ontleding. Alle mogelijke andere kosten, zoals het gebruik van een mortuarium, een afscheidsplechtigheid, et cetera. zijn voor rekening van de nabestaanden.

Moet ik mijn uitvaartverzekering aanhouden?

De kans blijft bestaan dat uw lichaam na overlijden niet in aanmerking komt voor donatie. In dat geval bent u zelf/uw nabestaanden verantwoordelijk voor het regelen van de begrafenis of crematie en moeten er toch (hoge) kosten worden gemaakt.

Moet ik wijzigingen in mijn privé situatie doorgeven?

Om u altijd te kunnen informeren over eventuele veranderingen van onze zijde, is het goed om ons schriftelijk op de hoogte te houden van adreswijzigingen.

Moet ik iemand op de hoogte brengen van mijn besluit?

Het is van belang dat het lichaam zo spoedig mogelijk naar ons wordt overgebracht (in ieder geval binnen 24 uur). Daarom is het raadzaam uw wensen na uw dood van tevoren te bespreken met nabestaanden, verzorger en/of uw huisarts.

Om uw nabestaanden te helpen uw laatste wens zo goed mogelijk uit te voeren, is het belangrijk dat u hen laat weten waar zij een kopie van uw wilsbeschikking kunnen vinden en wat het daarop vermelde codicilnummer is. Bij het ontvangen van de bevestiging van uw wilsbeschikking sturen wij u ook een folder met informatie speciaal voor nabestaanden.

Is er gelegenheid om afscheid te nemen?

Daarvoor hebben uw nabestaanden maar kort tijd, immers binnen 24 uur moet uw lichaam in het LUMC zijn. Voor nabestaanden kan dit soms moeilijk zijn. Er kan natuurlijk altijd direct na uw overlijden door uw nabestaanden een korte plechtigheid worden gehouden. Het is dan ook aan te raden om hen te vertellen over uw genomen besluit en uw wensen op dit gebied.

Wat gebeurt er met mijn lichaam na overlijden?

Na overlijden zal het LUMC de noodzakelijke formaliteiten regelen. Hieronder valt: het verkrijgen van toestemming tot ontleding en aangifte van overlijden bij de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden. Het overbrengen van uw lichaam naar het LUMC wordt verzorgd door een door ons daartoe aangewezen uitvaartonderneming.

Waarvoor wordt mijn lichaam gebruikt?

Uw lichaam wordt gebruikt voor onderwijs aan onder andere studenten en vaardigheidstrainingen voor chirurgen (in opleiding). Soms worden lichaamsdelen of organen langere tijd bewaard om in het onderwijs gebruikt te worden. Tevens kunnen weefsels en organen uitgenomen worden voor wetenschappelijk onderzoek. Zowel voor het ontwikkelen van onderwijs als voor wetenschappelijke artikelen kunnen afbeeldingen (zoals foto's, films, tekeningen en driedimensionale modellen) gemaakt en in drukvorm of digitaal gepubliceerd worden. Deze materialen kunnen via internet in een open omgeving beschikbaar gesteld worden.

Publicatie gebeurt door onszelf of in samenwerking met derden (bijvoorbeeld een uitgever). De afdeling Anatomie & Embryologie zal de grootst mogelijke zorgvuldigheid betrachten om de afbeeldingen te anonimiseren zodat deze niet kunnen leiden tot persoonsherkenning.

Worden mijn persoonsgegevens beschermd?

Uw persoonsgegevens vallen onder de wet bescherming persoonsgegevens. Wij zullen uw persoonsgegevens loskoppelen van uw lichaam (anonimiseren) en niet verstrekken aan anderen, uiteraard met als enige uitzondering de uitvaartonderneming, die voor ons de logistiek organiseert.

Worden mijn medische gegevens opgevraagd?

Kennis over door u doorgemaakte ziektes en operaties versterken het onderwijs met uw lichaam en kan helpen uw lichaam optimaal te benutten. Het is daarom mogelijk dat wij bij uw huisarts een samenvatting van uw patiëntendossier opvragen. Ook met deze gegevens zullen wij vertrouwelijk omgaan en deze anonimiseren.

Is er uitwisseling van lichamen met andere universiteiten?

Na een positief besluit heeft u uw lichaam gedoneerd aan het LUMC. Uw lichaam zal dan ook in Leiden gebruikt worden. Soms komt een verzoek van een andere universiteit in Nederland om een lichaam van ons over te nemen, in verband met een tijdelijk tekort aan lichamen. Indien het doel van het gebruik volledig in lijn ligt met ons eigen beleid ten aanzien van het gedoneerde lichaam, kunnen wij besluiten om hen te helpen en het lichaam over te dragen.

Wat gebeurt er na ontleding?

Na ontleding worden uw stoffelijke resten alsnog collectief en anoniem gecremeerd. Uw lichaam heeft daarmee zijn eindbestemming gekregen. Meestal gebeurt dit 1 tot 2 jaar na overlijden.

Voor educatieve en/of wetenschappelijke doeleinden kunnen onderdelen van het lichaam met speciale preparatietechnieken een veel langere tijd bewaard worden.

De crematie wordt door ons verzorgd in een crematorium in de buurt van Leiden.

De kosten hiervan worden betaald door het LUMC.

Contact

Als u besluit uw lichaam te doneren, kunt u contact opnemen met de afdeling Anatomie & Embryologie via telefoonnummer 071-526 93 03. Dit is altijd een antwoordapparaat waarop u duidelijk uw naam en telefoonnummer inspreekt. Daarna wordt u teruggebeld. U kunt ook een e-mail sturen naar lichaamsdonatie@lumc.nl.

Voor informatie kunt u ook de website bezoeken: www.lichaamsdonatie.info

Postadres

Leids Universitair Medisch Centrum
Afdeling Anatomie & Embryologie
Albinusdreef 2
Postbus 9600
2300 RC Leiden

Procedure in het kort

1. Lees de toelichting op de wilsbeschikking en het voorbeeld van de wilsbeschikking nauwkeurig door.
2. Schrijf uw wilsbeschikking op het bijgevoegde formulier en onderteken deze.
3. Stuur het handgeschreven exemplaar van de wilsbeschikking en de formulieren 'Persoonlijke gegevens' en 'Machtiging inzage medisch dossier' terug in de bijgesloten antwoortenveloppe. Deze zijn bestemd voor onze administratie.
4. Na ontvangst wordt de wilsbeschikking gecontroleerd. Nadat de wilsbeschikking door ons akkoord is bevonden, wordt een kopie voorzien van een codicilnummer samen met een bevestigingsbrief, retour gezonden. Indien wij vragen hebben nemen wij contact met u op.
5. U wordt verzocht de wilsbeschikking samen met de bevestigingsbrief te bewaren bij uw persoonlijke papieren die voor uw nabestaanden van belang zijn.
6. Overhandig kopieën van de wilsbeschikking en aanwijzingen aan uw huisarts en uw nabestaanden, zodat bij uw overlijden de uitvaartondernemer zo spoedig mogelijk kan worden bericht.

Productie

Directoraat Communicatie LUMC

Bezoekadres

Leids Universitair Medisch Centrum
Albinusdreef 2, 2333 ZA Leiden

Postadres

Postbus 9600, 2300 RC Leiden

Centraal telefoonnummer

071-526 91 11

Februari 2019

Oplage 200/7